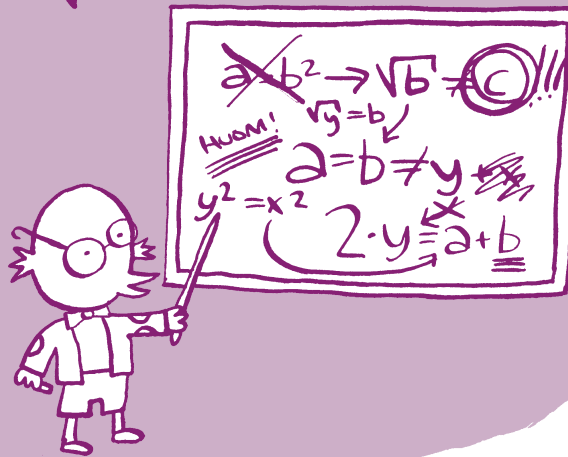

... OCH SOM NI SÄKERT
MÄRKER, LEDER DET HÄR
TILL ATT $B = \sqrt{x^2}$, ELLER
ALLTSÅ $B^2 = \sqrt{x^2}$,
OCH DÅ...

TA HÄNSYN TILL

läs- och skrivsvårigheter

I HÖGSKOLESTUDIER

Läs- och skrivsvårigheter är specifika inlärningssvårigheter med neurobiologisk bakgrund. Högskolan kan, som studie- och arbetsgemenskap, ha avgörande betydelse för hur en studerande med speciella svårigheter engagerar sig och hur effektivt han förmår utnyttja olika studiestrategier.

Läs- och skrivsvårigheter kan i en högskoleomgivning vara

- ett problem som upptäcks gradvis i takt med att uppgifterna blir svårare

Varje studerandes situation är individuell.

- ett återkommande problem som noteras t.ex. då man studerar på ett främmande språk
- ett dolt problem om man inte tror att det finns studerande med läs- och skrivsvårigheter i högskolor
- ett för en högskolelärare okänt problem, som hon/han stöter på i tentamenssvaren eller då hon/han korrigerar uppgifter och förvånas över skrivfel.

Varje studerandes situation är individuell.

Läs- och skrivsvårigheterna hos en högskolestuderande kan komma till synes som

- skrivfel
- långsamhet och fel vid läsning

- problem med att förstå vad man läser
- problem med att producera text
- möjligen även andra problem (t.ex. minnessvårighet, problem med att lära sig främmande språk och matematiska gestaltningssvårigheter).

Det kan vara svårt att tala om läs- och skrivsvårigheter. Man kan ändå uppmuntra studerandena och lärarna att diskutera utmaningarna vid inläringen och olika sätt att lära sig.

Man kan diskutera läs- och skrivsvårigheterna t.ex. i samband med

- planering av den individuella studieplanen
- tutorträffarna
- handledning och rådgivning för grupparbete
- då man får feedback för uppgifter

INTERAKTION OCH KOMMUNIKATION

Beakta att all kommunikation och inläring sker via flera sinnen. Uttryck dig skriftligt, muntligt, samt genom att visa eller göra.

Använd i interaktions- och utbildningsmaterial

- kortfattat och tydligt standardspråk
- teckenstorlek minst 12 punkter
- lätt läsbart ändelselöst teckensnitt (t.ex. Arial)

- i Word-dokument teckensnitt och på nätsidor teckensnittsfler

LEKTION OCH FÖRELÄSNING

Inläring kan underlättas och koncentrationen upprätthållas på många olika sätt vid lektions- och handledningssituationer:

- Föredragsstommen och tillhörande skriftligt material skall finnas tillhanda på förhand.
- Strukturera helheterna i föredraget eller föreläsningen. Presentera huvudpunkterna i början och sammanställ dem i slutet, i en lång presentation även vid övergången till följande helhet.
- Utnyttja i din undervisning exempel, berättelser och diskussioner som anknyter till ämnet.
- Åskådliggör och visa i praktiken – tala inte enbart.
- Ett lugnt taltempo underlättar lyssnandet och antecknandet för studeranden vid inläringssituationen.
- En studerande med speciella svårigheter kan använda hjälpmedel (t.ex. bandspelare, MP3-spelare, dator, läsande skanner). Det är bra om du kan bekanta dig med dem.
- Beakta att en studerande med speciella svårigheter möjligen kan behöva göra en ljud- och/eller bildinspelning för eget bruk.

LÄROMEDEL

- Säkerställ i god tid att läromedlen och litteraturen är tillgängliga i olika format, bl.a. som digitalt material och talböcker.
- Säkerställ, ifall materialet är på främmande språk, att det är det enda och ändamålsenligaste alternativet.

TENTAMENSPRAXIS OCH BEDÖMNING

Redan då man planerar undervisningen skall man fästa uppmärksamhet vid flexibla rutiner och alternativa tentamenssätt. Uppmuntra studerandena att testa olika sätt att förbereda sig inför en tentamen, som att få stöd av likställda eller att studera i smågrupper.

Presentera huvudpunkterna av tentamensböckerna före tentamen, så att studeranden kan koncentrera sig på det väsentliga i innehållet. Du kan hjälpa en långsam läsare och skribent genom att låta honom tentera en bok i taget.

Att beakta vid tentamina och prov:

- en lugn omgivning (vid behov kan öronproppar användas)
- möjlighet till tilläggstid
- möjlighet att använda hjälpmedel, t.ex. dator med korrekturläsningsprogram
- tydliga svarsinstruktioner (instruktionerna och frågorna kan också ges i ljudformat)

- möjlighet att visa sin kunskap på ett alternativt sätt (t.ex. genom en muntlig tentamen i stället för en skriftlig)
- möjlighet till en bedömning där skrivfelen inte inverkar negativt på slutresultatet

ÖVNING OCH PRAKTISKA ARBETEN

Utnyttja studerandens styrkor och olika tillvägagångssätt vid övningar och praktiska tillämpningar. Uppmuntra även studeranden att berätta om sina läs- och skrivsvårigheter och tag del i utvecklingen av omgivningens attityder och rutiner.

- Utveckla olika rapporteringsrutiner för övningarna i er arbetsgemenskap (vid sidan av text t.ex. grafiska presentationer, ljudupptagningar, foton, videor).
- Gynna och rekommendera tillgängliga introduktionsmaterial som utnyttjar flera sinnen (texter i filformat, multimediamaterial).
- Uppmuntra till diskussioner om olika tillvägagångssätt och till att pröva dem.
- Instruera studeranden under praktiktiden i sättet att utföra uppgifterna och rapporterna.

UTRYMMEN OCH TILLGÄNGLIGHET

- Gör enkla och lättlästa scheman och tidtabeller.
- Se för din del till att högskolans instruktioner är tillräckliga och att informationstavlor är lättillgängliga: de är rätt placerade och lättlästa

HJÄLPMEDEL OCH SERVICE

Studerandena och personal bör ha tillgång till

- information om hjälpmedel och tillgång till olika hjälpmedel
- möjlighet att skanna skriftligt material till filformat
- läsprogram för nätmaterial på högskolans server (t.ex. ReadRunner).

Sådana tillvägagångssätt som befrämjar tillgängligheten är ofta till nytta för alla studerande. Bekanta dig även med övrigt material på adressen www.esok.fi.

TILLÄGGSINFORMATION:

- Förbundet för all inlärning: www.erilaistenoppijoidenliitto.fi (på finska)
- Celia-biblioteket: <http://www.celialib.fi/svenska>